

Схвалення для використання у закладах загальної середньої освіти
підтверджується відповідним листом ІМЗО
(<https://vesna-books.com.ua/grief/>)

Охороняється Законом України «Про авторське право та суміжні права». Передрукування даного посібника або будь-якої його частини та використання у будь-якій формі забороняється без дозволу ФОП Співак В. Л.

Рецензенти:

О. В. Безкоровайна, учитель вищої категорії, вчитель-методист Харківської спеціалізованої школи №62;

Ю. М. Тельпуховська, кандидат педагогічних наук, доцент Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди

П47 Позакласне читання. Робота з дитячою книжкою. Робота з інформацією. 4 клас / Уклад. Н. М. Гордіенко. — Харків : Видавничий дім Весна, 2021. — 144 с. + 24 с. вкладка : Щоденник читача.

ISBN 978-617-686-680-0

Посібник «Позакласне читання. Робота з дитячою книжкою. Робота з інформацією. 4 клас» складено відповідно до Програми Нової української школи (Типові освітні програми під кер. О. Я. Савченко та Р. Б. Шияна).

У ньому зібрані найцікавіші художні твори українських та зарубіжних письменників, а також кращі зразки дитячого фольклору, зміст яких відповідає психологічним особливостям учнів даного віку, сприяє інтелектуальному та духовному розвитку дитини, формує позитивну мотивацію щодо читання.

До кожної теми, для перевірки та закріплення прочитаного матеріалу, подані різноманітні цікаві завдання, орієнтовані на досконалу роботу з текстом, а також спрямовані на розвиток мислення, уміння аналізувати, синтезувати, визначати головне.

Посібник містить рубрику «Робота з дитячою книжкою», в якій поетапно введено інформацію, що вчить самостійно працювати з книжкою, розуміти та використовувати її структурні елементи.

Для учнів і вчителів початкових класів.

УДК 811.161.2(075.2)

ISBN 978-617-686-680-0

© ФОП Співак В. Л., макет, 2021

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Про матір

(Народна легенда)

В одному домі лежав хворий хлопчик, так, що ніякої надії на життя не було. І всі над ним плакали: батько, мати і дві сестрички. Плакали, бо хлопчик мав померти.

Коли звечоріло, одна сестричка вийшла надвір. Бачить, стоїть у дворі хтось у чорному.

Вона, не зрозумівши хто це, питав:

— Хто в нашому дворі стоїть?

І чує відповідь:

— Я — Смерть. Я цієї ночі маю із цього дому взяти одну душу.

А дівчинка каже Смерті:

— Йой, я тебе прошу, не бери братика, бери мене.

— Тоді йди до хати, попрощайся з усіма своїми рідними, та повертайся до мене, і я візьму тебе. Вона пішла до хати, нікому нічого не сказала, і тихенько-тихенько лягла спати. Не повернулася до Смерті.

Виходить друга сестричка, також побачила, що хтось у чорнім стоїть. Та питав:

— Хто там стоїть у нашому дворі?

— Я — Смерть. Я цієї ночі маю із цього дому взяти одну душу.

А вона просить:

— Йой, я тебе прошу, не бери моого братика, бери мене.

— Добре, візьму. Іди до хати, попрощайся з усіма рідними, і я тебе візьму, а братика залишу.

Зайшла вона до хати і більше не повернулася, бо, як і її сестра, також не хотіла вмирати.

Через якийсь час виходить батько. Вийшов, побачив Смерть у чорнім та й питає:

— Хто там у мій двір зайшов?

— То, — каже, — я — Смерть. Я цієї ночі маю із цього дому одну душу взяти.

А батько каже:

— Не бери моого сина, бери мене. Він ще такий молодий, хай би жив.

— Добре, іди до хати, попрощайся з усіма, вийдеш — і я візьму тебе.

Зайшов батько до хати та більше не вийшов. Десять опівночі виходить мати. Вийшла, бачить, хтось стоїть у чорнім. Питає мати:

— Хто тут у нашім дворі?

— Я — Смерть. Я цієї ночі із цього дому маю одну душу взяти.

Мати просить із сльозами:

— Прошу тебе, не бери моого синочка, бери мене.

— Добре, йди до хати, попрощайся з усіма. Вийдеш надвір, та й візьму тебе.

Мати зайшла до хати, поклала синові на голівоньку другу ряндочку мокру, намочила її в холодній водичці. Поцілуvalа сина, поцілуvalа дочок, пішла до чоловіка і попрощалася з ним, поцілуvalа його і вийшла надвір.

— Ось, я готова, бери мене.

Дивиться вона, а там стоїть хтось у білім та й каже їй:

— За те, що ти така справедлива, я й твого сина лишаю, і тобі життя дарую. Ти одна в цьому домі така, що за всіх готова на смерть.

• Яка Ганзава? Чи належить вона до сестри? Як відповісти? Скільки стосується це у відповіді на п'ять питань?

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

Відгадай загадки, якщо виникнуть сумніви, то відгадки записані в дужках, достатньо лише пестравити букви.

1. Чорне сукно лізе у вікно. (Чін.)
2. Що без рук стучить? (Рімг.)
3. Що то за звір, білий як сніг, лопатами ходить, а рогом єсть. (Ускаг.)
4. Сива латка, чорна латка на березі скоче. (Ровона.)
5. А що плаває сіреньке по морю? (Чакака.)
6. Живе — чорне, умре — червоне. (Кар.)
7. Сіла дівка у куток, шиє чіпець без ниток. (Вукана.)
8. Летів птах на восьми ногах: «Хто мене вб'є, свою кров проллє». (Марок.)
9. Красно ясно, в землю вросло. (Рябук.)
10. Дівка в коморі, коси надворі. (Квамор.)
11. Сидить Марушка в семи кожушках: хто на неї гляне, той і заплаче. (Буциля.)

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ СКОРОМОВОВКИ

Спробуй здогадатися, які слова пропущені в скоромовках. Далі в завданні 4 на с. 10 тобі потрібно буде з'єднати потрібні слова зі скоромовкою.

1. Бабин біб розцвів у дощ —

Буде бабі біб у .

2. Ой був собі коточок,

Украв собі

Та й сховався в куточок.

3. Сидів горобець на сосні,—

Заснув — і упав уві сні,

Якби не упав уві сні.

Сидів би він ще на .

4. У лузі журавлик

Щипав собі щавлик.

Купіть йому — .

Він зварить вам борщик.

5. Побачив вовк ,

Забув про грозу.

6. Дзижчить над житом жвавий жук,

Бо жовтий він вдягнув .

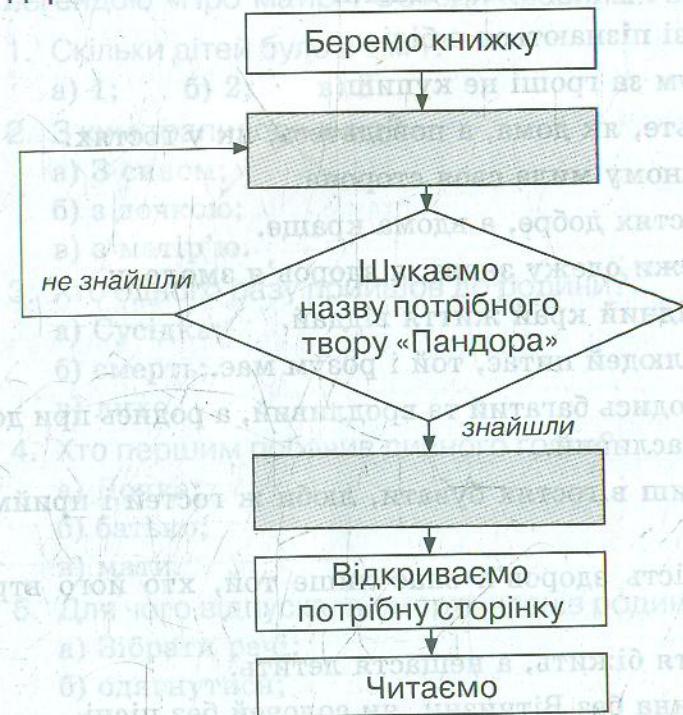
Робота з дитячою книжкою. Робота з інформацією

Розкажи про книжку, що тримаєш у руках, керуючись запитаннями, поданими нижче.

- Яка її назва? Чи належить вона до серії? Яке видавництво її створило? Де і коли вона надрукована? Скільки у ній сторінок? Скільки вона має розділів? Прочитай назви розділів.

Доповни алгоритм роботи з книжкою «Літературне читання».

Завдання: «Знайди у книжці і прочитай міф «Пандора».

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА МУДРІСТЬ

Прочитай прислів'я і приказки. На які шість груп ти їх поділив би? Перевір себе, виконуючи завдання 4 на с. 10.

1. Розумного пошли — одне слово скажи, дурня пошли — три скажи та й сам за ним піди.
2. Без вірного друга велика туга.
3. Щастя з нещастям на одних санях їздять.
4. Людина без друзів, що дерево без коріння.
5. Без здоров'я немає щастя.
6. Друзі пізнаються в біді.
7. Розум за гроші не купиш.
8. Будьте, як дома, а поводьтесь, як у гостях.
9. Кожному мила своя сторона.
10. У гостях добре, а вдома краще.
11. Бережи одежу знова, а здоров'я змолоду.
12. За рідний край життя віддай.
13. Хто людей питает, той і розум має.
14. Не родись багатий та вродливий, а родись при долі та щасливий.
15. Любиш в гостях бувати, люби ж гостей і приймати.
16. Вартість здоров'я знає лише той, хто його втратив.
17. Щастя біжить, а нещастя летить.
18. Людина без Вітчизни, як соловей без пісні.

Завдання до теми

«Українська народна творчість»

1. Допиши речення.

У цьому розділі я прочитав українські народні

2. Дай відповіді на запитання за українською народною легендою «Про матір». Обведи правильні відповіді.

1. Скільки дітей було в сім'ї?

- a) 1; b) 2; c) 3.

2. З ким трапилося лихо?

- a) з сином;
b) з дочкою;
v) з матір'ю.

3. Хто одного разу прийшов до родини?

- a) Сусідка;
b) смерть;
v) лиxo.

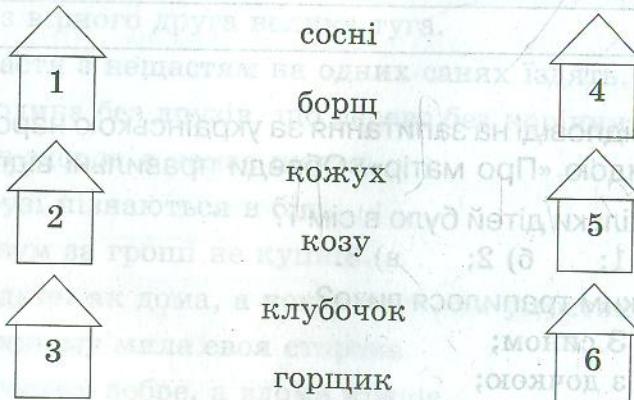
4. Хто першим побачив дивного гостя?

- a) Дочка;
b) батько;
v) мати.

5. Для чого відпускала смерть членів родини?

- a) Зібрати речі;
b) одягнутися;
v) попрощатися;

6. Хто виявився готовим віддати своє життя за хлопчика?
- Сестра;
 - батько;
 - матір;
3. З'єднай номер української народної скромовки зі с. 6 із словом, яке було в ній пропущене.

4. Розподіли прислів'я на 6 груп. Біляожної групи постав номер, який відповідає потрібному прислів'ю зі с. 7.
- Про дружбу _____
 - Про гостей _____
 - Про здоров'я _____
 - Про розум _____
 - Про щастя _____
 - Про Батьківщину _____

Робота з дитячою книжкою. Робота з інформацією

Довідковий апарат книжки

Усе, що можна дізнатися про книжку не читаючи її, належить до її довідкового апарату:

- зміст;
- покажчики;
- колонтитули;
- анотація;
- передмова;
- післямова;
- примітки;
- коментарі;
- бібліографічні виноски.

Познач ті пункти у переліку, які ти вже знаєш. Письмово коротко охарактеризуй їх.